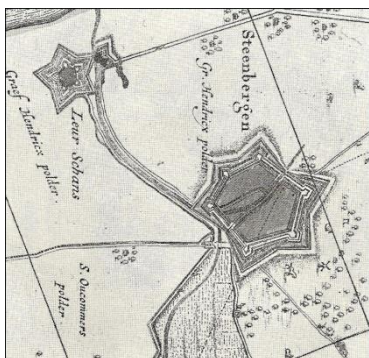

Kaaistraat 30-32

Werkgroep Stadskernonderzoek

De in 1628 en 1629 aangelegde bolwerken en nieuwe aarden wallen zijn ruim om de oude gelegd. In het noorden en in het zuid-oosten werden zodoende grote lappen grond bij de stad getrokken, die voorlopig leeg bleven.

Aldus Albert Delahaye in zijn boekje DE VESTING STEENBERGEN.

De afbeelding hiernaast is een deel uit de kaart van Franciscus van Schoten na de uitleg van 1628.

In 1629 is er nagenoeg geen bebouwing in dit deel van de Kaaistraat.

Bewonings geschiedenis

Cornelis Teelinck erft van zijn schoonvader Imant van Zuytland zijn huis met een groot erf. Als Teelinck dit erf zonder huis in 1629 verkoopt, dan moet er een scheiding gemaakt worden tussen het latere Klaverstraatje, waar Denis Bastiaens aan woont (latere C8 de Graaf van Mansveld), en het verkochte erf. Weer later wordt het erf na verkoop in tweeën gesplitst en Cornelis Adriaens Wolfs koop in 1637 het gedeelte waar kort daarop het huidige pand nr. 32 op wordt gebouwd en noemt het huis "Wolf". Als hij is overleden dan verkopen de erfgenamen dit huis in 1640. Het hoekhuis (nu nr.30) aan het latere Klaverstraatje is dan nog niet afgebouwd. Cornelis Cornelissen Wolfs (de zoon van wijlen Cornelis Adriaens Wolfs) verkoopt in 1642 dit nieuwe huis. Nadat beide huizen verschillende malen worden verkocht komen beide panden in 1652 in handen van burgemeester Francois Husman.

Deze voegt beide panden samen. De dochters van Francois Husman verkopen in 1667 nr. 30 en blijven zelf op nr. 32 wonen.

Afgesproken wordt; "*-ende wijders onder bespreek dat hij sal moeten gedoogen dat de vercooperen haer water sullen mogen blijven losen door de gote die alreede daer legt ende int voorschreven zijtstraetien is uitcomende sonder tegenleggen ende dat daerentegens oock de vercooperen sullen moeten gedoogen dat de pompe*

staende op des coopers gront haer water sal mogen blijven trecken uijt den regenback inder vercooperen huisinge staende met welcke twee reciprocque servituijten de voorschreven respectieve huijsen tallen tijden sullen blijven belast sijnde

In 1877 komen we deze bepalingen ook nog tegen.

Het naastliggende pand (nr. 32) verandert na de gezusters Husman (na 1693) nog een paar keer van eigenaar totdat Hendrik de Koning in 1719 de eigenaar wordt. In 1725 gaat hij het pand verhuren aan meester timmerman Francois de Klerk voor een periode van vier jaar. Afsproken wordt dat het "klappergeld", de bijdrage voor de nachtwaker, en het buitenglas voor rekening van de huurder komen.

Als de Koning het huis in 1744 verkoopt aan Andries Rimpelaar is deze al eigenaar van het hoekpand. Voor de tweede maal worden deze twee panden samengevoegd.

De belangrijkheid van de straat, de locatie tegenover het commandeurshuis en bij de toenmalige stadspoort blijkt uit de eigenaren van de panden.

Schepenen, burgemeesters, predikanten, chirurgijnen zijn eigenaar geweest maar ook Adriaan Anemaat een telg uit een geslacht dat vooraanstaande posities bekleedde in het openbaar bestuur van de Republiek. Zo ook Le Jeune die postmeester was in Steenberg maar ook in Bergen op Zoom.

Eigenaar en bewoner Cornelis van der Riet was uitbater van het aangrenzende café Hof van Holland maar hij verhuurde ook rijtuigen en rouwkoetsen.

Toen hij in 1867 overleed had notaris van der Zaag 17 pagina's nodig om zijn nalatenschap te beschrijven.

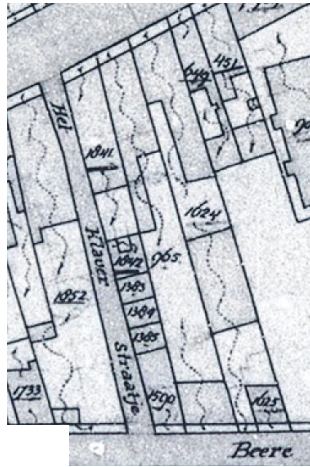
Niet alle eigenaren hebben er ook gewoond.

En regelmatig heeft het pand nr. 30 meerder bewoners. Zoals in 1862. In het huis woonde ook Jacobus H. Samuveldt afkomstig uit Willemstad en P.J.M. Steur uit Maassluis. Maar ook tante Mien Verkouter heeft tot haar overlijden in 1978 in de bovenwoning gewoond.

Op het achter de woningen gelegen erf verrijzen verschillende objecten, die regelmatig van functie en eigenaar wisselen. Alleen de bij nr 32 behorende stalling blijft bij het pand behoren. Nu nog kan je in de schuur zien waar de paarden stonden en waar de rijtuigen hebben gestaan.

In 1870 koopt Johannes Petrus Mari Steur het huis nr. 30 van Anna Maria Buijs, onder voorwaarde dat zij haar leven lang recht op bewoning zou hebben en dat koper binnen een maand na haar overlijden 2500 gulden aan haar erfgenamen zou uitkeren.

In 1877 overlijdt Anna Maria Buijs en de eigenaar, de weduwe van Johannes Petrus Mari Steur geeft aan dat het moeilijk is een geschikte huurder te vinden. Daarnaast heeft het pand vele reparatie nodig en ze moet zoals afgesproken 2500 gulden aan de erven betalen. Ze dient een verzoek in bij de rechtbank om dit huis openbaar te verkopen.

Kadasterkaart 1906

Cornelis de Backer bouwt op zijn aangekochte perceel drie kleine huisjes in de Klaverstraat.

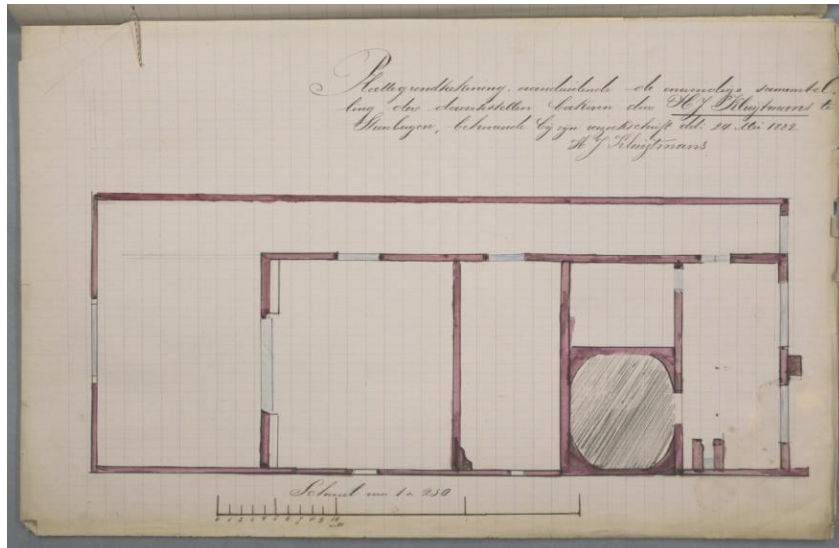
Zo komen we na 1900 bij Willem Jan Verkouter die in 1917 nr.32 koopt van Johannes P Couwenberg een broodbakker. Willem Jan vraagt een hinderwetvergunning voor het oprichten van een koperslagerij. Het pand is daarna honderd jaar in de familie. Eerst alleen het hoekpand en sinds 1967 ook het buurpand nr.32.

Bouwkundige geschiedenis

Een reeks van bouwkundige aanpassingen spreekt tot de verbeelding.

Van oorsprong is het pand nr. 32 opgedeeld in twee of drie vertrekken, Het voorhuis waar de werkwinkel is, en het achterliggende vertrek wat toen nog de binnenhaard wordt genoemd. Dit is het vertrek waarin gewoond , soms ook geslapen en ook gekookt wordt.

Een aparte ruimte die als keuken gaat functioneren is een ontwikkeling die op het einde van de 17^e eeuw gemeengoed wordt, al blijft men nog lang in de binnenhaard koken. De keuken is meer een werk en spoelruimte voor allerhande huishoudelijke klusjes. Het is ook de ruimte waar de regenbak staat.

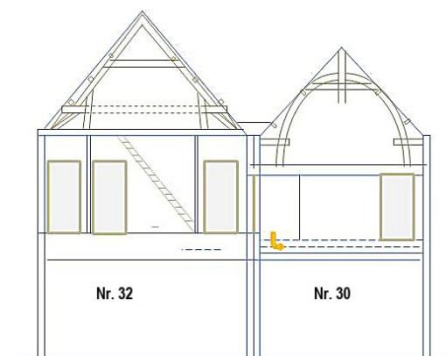

Verzoekschrift 24 mei 1882

Blijkens de tekening bij de aanvraag voor een Hinderwetvergunning voor het plaatsen van een bakkersoven in 1882 is de afmeting van nr. 30 overeenkomstig de huidige omvang.

De neorenaissance voorgevel, zoals aan de ongewijzigde bovenzijde nog te zien is dateert uit de periode 1875-1915, waarschijnlijk heeft bakker J. Couwenbergh die verbouwing gedaan. De in Steenbergem veel voorkomende eclectische stucwerkgevel van nr.32 is vermoedelijk ook uit die periode.

Vermeldenswaardig is de kapconstructie van nr. 32. Er zijn geen beschrijvingen die bevestiging geven maar er zijn aanwijzingen dat de voorgevel verhoogd is om hogere ramen in de nieuwe gevel te kunnen plaatsen, iets wat in de periode na 1885 maar voor 1900 gangbaar was. Met als gevolg dat de vloer van de eerste en de tweede verdieping (die tevens zoldervloer is) verhoogd werden en de spantbenen zijn ingekort. Trekbalken zitten op een meter boven de vloer en dat is onhandig en niet gebruikelijk. De kapconstructie bestaat uit verschillende houtsoorten en houtafmetingen. Aan sommige dakbalken is duidelijk zichtbaar dat ze niet zijn gezaagd maar bekapt.

De dakconstructie van nr. 30 is heel anders.

Hier zien we op de zolder Philibertspanten . Een constructie die na 1850 werd toegepast.

Vermoedelijk heeft Cornelis de Backer in 1877 eerst zijn pand kaaistraat 30 opgeknapt.

En daarna de huisjes in de Klaverstraat gebouwd. De kapconstructie van de drie huisjes is nog aanwezig als het dak van de werkplaats in de Klaverstraat. Het samenraapsel van dakbalken en kaspanten doet vermoeden dat er sloopmaterialen verwerkt zijn in de drie huisjes. Opvallend is dat in de achtergevel van de huisjes een gevelsteen is aangebracht .

Gevelsteen in de tuin van Pieter Verkouter

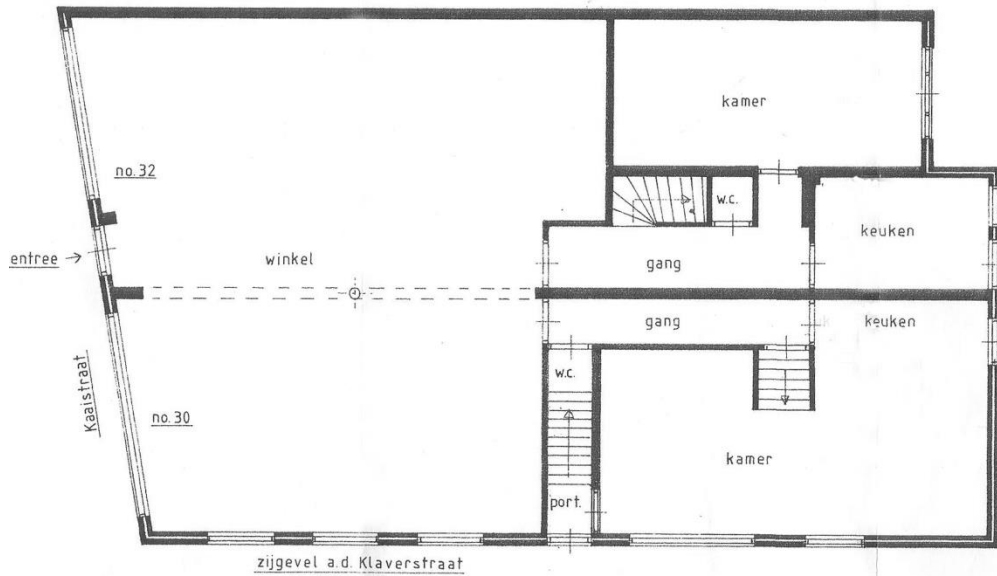
Wellicht tekenend voor de relatie koper - verkoper is dat de namen van de dochters van de vorige eigenaar worden vermeld. De meisjes zijn dan 10, 12 en 14 jaar oud.

Om de bakkerij van Johannes P. Couwenbergh te verbouwen tot koperslagerij vraagt Willem. J. Verkouter in 1918 een hinderwetvergunning.

Los van eenvoudige aanpassingen wordt het pand nog 12 keer verbouwd. Te beginnen midden in de crisisjaren 1937. Bouwmeester L. van Tooren maakt een ontwerp voor een nieuwe voorgevel. Het wordt een abstracte ornamentloze gevel in de stijl van het Nieuwe Bouwen. Zeer modern voor die tijd.

Na enkele kleinere verbouwingen volgt in 1966 een grote uitbreiding. Het buurpand nr 32 wordt bij de winkel getrokken. Het voormalige doktershuis is in 1949 aangepast als bloemenwinkel. In de in Steenbergse veel voorkomende 19de eeuwse eclectische stukwerkgevel was een eigentijdse winkelpui geplaatst. De schuifdeuren met dubbele kasten tussen de "en suite" geplaatste kamers zijn verwijderd. De nu nog aanwezige fraaie houten trap met gedraaide trapspil, gebogen trapleuning en binnenboom met kuipstuk getuigen van een zekere welstand. Kaaistraat 30 en 32

Plattegrond voor de verbouwing van 1992

In 1992 vindt wederom een grote verbouwing plaats. De winkel wordt weer uitgebreid. De gevel in het Klaverstraatje wordt een blinde gevel. De trap naar de bovenwoning verdwijnt!

De informatie voor dit artikel is verzameld door de werkgroep "Stadskern onderzoek".

- Fred van de Kieboom
- Hanneke Meulblok
- Hans Slokkers
- Piet Verkouter
- Niek van Beers

Bijlage:

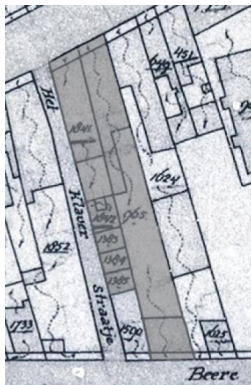
- A. Cronologische volgorde van eigenaren.
- B. Overzicht perceelnummering, huisnummering, kadastrummering.

Bijlage AChronologische volgorde van eigenaren

Jaar	Verkoper	nr 30 Koper	nr 32 Koper	nr 30 + nr 32 Koper	Beroep			
1629	Cornelis Teelinck	Cornelis W. Piers Cornelis A. Wolfs	Cornelis A. Wolfs Bastiaen Rongen Anthonis J. van Alphen					
1637								
1640								
1641								
1642								
1642		Lauweys Lambrechtssen	François Husman		burgemeester chirurgijn			
1652		François Husman						
1667		Joan Numans						
1711								
1715								
1719		Willem Hofman	Hendrik de Coninck					
1727								
1744						Andries Rimpelaar		
1773							Nicolaas van der Spelt	schepen koopman in houtwaren
1780							Adriaan Stadhouders	
1792				Wilhelmus de Groot	dokter			
1797					Jacob O. Lejeune	postmeester		
1801					Rupertus W. Wijnmalen			
1808					Hendrik A. Anemaat	schepen		
					Anthonie Heller	doctor		
1843		Johannes P.M. Steur Cornelis de Backer	Weduwe van der Riet	Cornelis van der Riet	winkelier			
1870								
1877								
1882						Hendricus J. Kluijtmans	hoedenmaker brood en banketbakker	
1885							genesheer	
1902		Johannes P. Couwenbergh Willem J. Verkouter	Johannes K. Bierens		landbouwer			
1904								
1917								
1942					Johannes Bom	broodbakker koperslager		
1960					Adrianus J.A. Geers	bloemist		
1963		Jacob C. Verkouter	Jacob C. Verkouter	Pieter. M. Verkouter	Loodgieter /electricien			
1967								
1990								

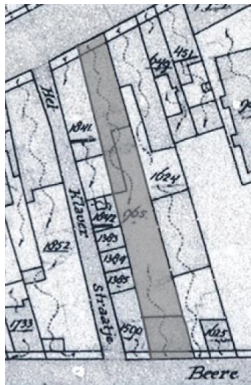
Bijlage B

Overzicht perceelnummering, huisnummering, kadasternummering

Perceelnummering C 9

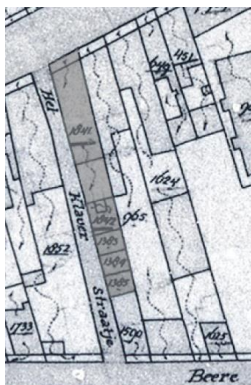
Kadasternummering W 445

Perceelnummering C 9b
C 9 oost

Huisnummering B 149a
B 316
B 312
32

Kadasternummering W 965

Perceelnummering C 9a
C 9 west

Huisnummering B 149
B 317
B 313
30

Kadasternummering W 964
W1309
W1380
W1841